

Note by EIC

2 เมษายน 2012

ราคาน้ำมันปาล์ม กับอนาคตของอุตสาหกรรมไบโอดีเซล

ความต้องการใช้น้ำมันที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทั่วโลก รวมถึงสถานการณ์ความตึงเครียดระหว่างอิหร่านกับชาติตะวันตก ทำให้ราคาน้ำมันปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น พลังงานทดแทนจึงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจมากขึ้นในช่วงภาวะราคาน้ำมันแพง ไบโอดีเซลเป็นหนึ่งในพลังงานทดแทนหลักที่รัฐบาลให้การสนับสนุนกว่าสถานการณ์ในปัจจุบันที่ราคาน้ำมันดิบเพิ่มสูงขึ้น ราคาน้ำมันปาล์มซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตน้ำมันไบโอดีเซล B100* มีความผันผวน เหล่านี้เป็นปัจจัยเชิงลบต่อต้นทุนการผลิตไบโอดีเซล แม้ว่ารัฐบาลมีมาตรการสนับสนุนการใช้ไบโอดีเซลอย่างเป็นรูปธรรม แต่การผลิตและการเพิ่มสัดส่วนการใช้ น้ำมันไบโอดีเซล B100 ยังมีอุปสรรค

ราคาน้ำมันดิบที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง กระตุ้นความต้องการใช้น้ำมันปาล์มเพื่อผลิตไบโอดีเซล ปัจจุบันราคาน้ำมันดิบ WTI, Dubai และ Brent ปรับตัวสูงขึ้นอยู่ที่ระดับประมาณ 105, 120 และ 125 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรลตามลำดับสาเหตุเกิดจากการที่สหรัฐและสหภาพยุโรปออกมาตรการคว่ำบาตรการนำเข้าน้ำมันจากอิหร่าน เนื่องจากความกังวลเรื่องโครงการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ของอิหร่าน ทำให้อิหร่านขู่ที่จะปิดช่องแคบฮอร์มุซ ซึ่งหากการเจรจาระหว่างอิหร่านและชาติตะวันตกไม่สำเร็จอาจนำไปสู่การใช้กำลังทหารได้ในที่สุด และอาจทำให้ราคาน้ำมันดิบพุ่งสูงถึง 200 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล ดังนั้นในภาวะราคาน้ำมันแพงเช่นนี้ ทำให้ทั่วโลกหันมาใช้พลังงานทดแทนอย่างไบโอดีเซลมากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการใช้น้ำมันปาล์มเพื่อผลิตไบโอดีเซลมีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้จากข้อมูลกระทรวงพลังงาน ไทยมีปริมาณการใช้น้ำมันไบโอดีเซล B100 ในเดือนมกราคม 2012 เพื่อผสมและจำหน่ายเป็นน้ำมันดีเซล B5 สูงถึง 2.6 ล้านลิตรต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึง 37% อินโดนีเซียซึ่งเป็นผู้ผลิตน้ำมันปาล์มอันดับหนึ่งของโลก มีอัตราการผลิตน้ำมันปาล์มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2011 ผลิตเพิ่มขึ้น 7.63% จากปีก่อนหน้า และส่งออกไปยังจีนและอินเดียที่มีความต้องการน้ำมันปาล์มสูงขึ้น 5% ส่วนสหภาพยุโรปซึ่งมีนโยบายส่งเสริมการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพ เช่นไบโอดีเซล อย่างจริงจังเพื่อลดภาวะโลกร้อน ถือเป็นตลาดใหญ่ในการนำเข้าน้ำมันปาล์มเพื่อใช้ผลิตไบโอดีเซลเนื่องจากวัตถุดิบในยุโรปมีไม่เพียงพอ แม้ว่าสหภาพยุโรปจะเผชิญปัญหาการชะลอตัวทางเศรษฐกิจ แต่ยังมี การนำเข้าน้ำมันปาล์มในปี 2011 เพิ่มขึ้นถึง 10% จากปีก่อนหน้า

น้ำมันดิบราคาแพงเป็นปัจจัยผลักดันให้ราคาน้ำมันปาล์มที่ใช้ผลิตไบโอดีเซลเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนที่แท้จริงของการผลิตน้ำมัน B100 เพิ่มขึ้นด้วย ปัจจุบันราคาน้ำมันปาล์มอยู่ที่ระดับประมาณ 145 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล และมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นไปในทิศทางเดียวกับราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก เนื่องจากหากเชื้อเพลิงฟอสซิลที่ผลิตจากน้ำมันดิบมีราคาสูง ความต้องการน้ำมันปาล์มเพื่อใช้ผลิตไบโอดีเซลเป็นพลังงานทดแทน และใช้เป็นวัตถุดิบตั้งต้นในอุตสาหกรรมโพลิเอสเตอร์ก็จะมีมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังราคาของน้ำมันปาล์มที่ปรับตัวสูงขึ้น และนั่นหมายถึงต้นทุนวัตถุดิบของการผลิตไบโอดีเซลก็จะเพิ่มสูงตามไปด้วย จากการวิเคราะห์ของ EIC พบว่า ปัจจุบันราคาน้ำมันไบโอดีเซล B100 มีมูลค่าสูงกว่าราคาน้ำมันดีเซลอยู่ประมาณ 20-30% เมื่อนำไปผสมเป็นน้ำมันไบโอดีเซล B5* จะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นประมาณ 1-1.5% และการเพิ่มสัดส่วนน้ำมัน B100 ทุกๆ 5% ในน้ำมันดีเซล จะทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นประมาณ 25 สตางค์ต่อลิตร ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านต้นทุนถือเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งของอุตสาหกรรมไบโอดีเซล

ปริมาณน้ำมันปาล์มที่ไม่แน่นอนในประเทศ เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของอุตสาหกรรมไบโอดีเซล การผลิตไบโอดีเซลในประเทศไทยยังพึ่งพาปาล์มน้ำมันเป็นหลักทำให้เสี่ยงต่อการขาดแคลนวัตถุดิบ หากเกษตรกรปลูกปาล์มน้ำมันได้ผลผลิตน้อย น้ำมันปาล์มดิบเกิดการขาดแคลน จะส่งผลต่อต้นทุนการผลิตน้ำมัน B100 ที่เพิ่มสูงขึ้น ในอดีตไทยมีผลผลิตปาล์มน้ำมันไม่เพียงพอต่อการบริโภคและนำไปผลิตไบโอดีเซล แต่ในปัจจุบันผลผลิตปาล์มน้ำมันของไทยมีปริมาณเกินความต้องการ อย่างไรก็ตาม ผู้ผลิตไบโอดีเซลก็ยังคงมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนวัตถุดิบ ซึ่งสาเหตุเกิดจากการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น มีการส่งออกน้ำมันปาล์มจนเกินตัว ทำให้ผลผลิตมีไม่เพียงพอต่อการใช้ภายในประเทศ ดังเช่นสาเหตุที่เกิดการขาดแคลนน้ำมันปาล์มในปี 2011 เนื่องมาจากการส่งออกน้ำมันปาล์มกว่า 200,000 ตันในปี 2010 ทำให้ต้องเลื่อนการบังคับใช้น้ำมันไบโอดีเซล B5 ทั่วประเทศ ในเดือนมกราคม 2011 ออกไป

แม้ว่าการใช้น้ำมันปาล์มมากเกินไปลดการใช้น้ำมันดีเซลจะทำให้ต้นทุนราคาน้ำมันเพิ่มขึ้น แต่ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้น้ำมันปาล์มเพื่อการผลิตไบโอดีเซล คือการพยุงราคาปาล์มน้ำมันเพื่อส่งเสริมรายได้ของเกษตรกร และลดการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ รัฐบาลจึงมีนโยบายสนับสนุนการใช้น้ำมันไบโอดีเซลอย่างเป็นรูปธรรม ปัจจุบันรัฐบาลได้บังคับใช้น้ำมันไบโอดีเซล B5 และมีแนวทางเพิ่มปริมาณไบโอดีเซล B100 ที่ผสมในน้ำมันดีเซลในสัดส่วนที่มากขึ้น ในแผนพัฒนาไบโอดีเซลปี 2008-2022 รัฐส่งเสริมให้มีการวิจัยพัฒนาการผลิตไบโอดีเซล และกำหนดให้น้ำมันไบโอดีเซล B10* เป็นทางเลือกแก่ผู้บริโภค ซึ่งการที่จะทำให้ผู้บริโภคหันมาใช้น้ำมันไบโอดีเซล B10 มากขึ้น รัฐบาลจะต้องมีนโยบายชัดเจนไม่ให้ราคาสูงกว่าไบโอดีเซล B5 นอกจากนี้การใช้น้ำมันไบโอดีเซล B10 ยังมีข้อจำกัด เนื่องจากผู้ผลิตรถยนต์ที่ใช้ในประเทศไทยยังไม่รับรองความสามารถของเครื่องยนต์ที่ใช้น้ำมันไบโอดีเซลที่มีส่วนผสมของไบโอดีเซล B100 เกินกว่า 5% โดยปริมาตร ทั้งที่ขณะนี้ในยุโรปได้มีการรับรองความสามารถของเครื่องยนต์ในการใช้น้ำมันไบโอดีเซล B7 แล้ว

Implication

■ **สนับสนุนการผลิตน้ำมันปาล์มมากขึ้น โดยค้นคว้าการเพิ่มผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อไร่ เพิ่มผลผลิตจากกระบวนการสกัดน้ำมันปาล์ม ควบคู่ไปกับส่งเสริมการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกให้มากขึ้น** ในแผนแม่บทที่กำหนดให้เพิ่มพื้นที่การปลูกปาล์มน้ำมันอีก 2.5 ล้านไร่ภายในปี 2012 ในความเป็นจริงแล้วยังไม่เพียงพอต่อความต้องการน้ำมันปาล์มหากรัฐต้องการสนับสนุนการใช้น้ำมันไบโอดีเซลที่มีสัดส่วน B100 มากกว่า 5% นอกจากนี้ แม้ว่าการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ท้ายที่สุดไม่ได้ลดต้นทุนให้กับโรงกลั่นน้ำมันไบโอดีเซล เพราะราคาน้ำมันปาล์มดิบเป็นไปตามกลไกตลาดโลก แต่จะช่วยให้โรงสกัดน้ำมันปาล์มมีต้นทุนต่อหน่วยน้ำมันดิบลดลง ทำให้สามารถเพิ่มราคาซื้อผลผลิตที่ให้กับเกษตรกรได้

■ **สนับสนุนการพัฒนาพืชน้ำมันต้นทุนต่ำที่สามารถทดแทนการใช้ปาล์มน้ำมันบางส่วน** เพื่อเพิ่มปริมาณวัตถุดิบเข้าสู่อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน หากสามารถกำหนดราคาขายพืชทางเลือกภายในประเทศได้เอง และราคาของพืชทางเลือกนี้ไม่ผูกกับราคาพืชน้ำมันในปัจจุบันมากจนเกินไปนัก น่าจะเป็นการเฉลี่ยต้นทุนของน้ำมันไบโอดีเซลให้ถูกลงได้ ทั้งยังเป็นการลดความเสี่ยงเรื่องการขาดแคลนวัตถุดิบปาล์มน้ำมัน

นอกจากนี้รัฐบาลควรขอความร่วมมือจากผู้ผลิตรถยนต์และรถบรรทุกให้ผลิตรถที่รองรับการใช้น้ำมันไบโอดีเซลที่ผสมในอัตราส่วนที่สูงขึ้น จะทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในการใช้น้ำมันที่ผสมไบโอดีเซล B100 มากกว่า 5% รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์ถึงข้อดีของน้ำมันไบโอดีเซล เช่น การใช้ไบโอดีเซลช่วยลดเขม่าควันดำเนื่องจากไม่มีสาร Aromatic เหมือนในน้ำมันดีเซล และช่วยรักษาสภาพแวดล้อม จะทำให้ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่อน้ำมันไบโอดีเซลเปอร์เซ็นต์สูงและเลือกใช้ ในราคาที่สูงกว่า

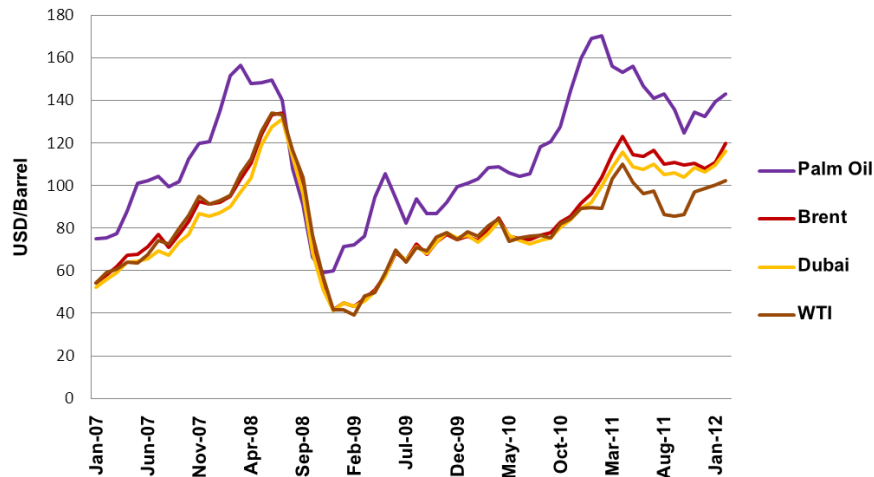
* B100 คือน้ำมันไบโอดีเซลบริสุทธิ์

B5 คือ น้ำมันดีเซลที่ผสมกับไบโอดีเซล (B100) โดยมีอัตราส่วน ไบโอดีเซล (B100) 5% และ น้ำมันดีเซล 95%

B10 คือ น้ำมันดีเซลที่ผสมกับไบโอดีเซล (B100) โดยมีอัตราส่วน ไบโอดีเซล (B100) 10% และ น้ำมันดีเซล 90%

รูปที่ 1: ราคาน้ำมันปาล์มมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับราคาน้ำมันดิบ

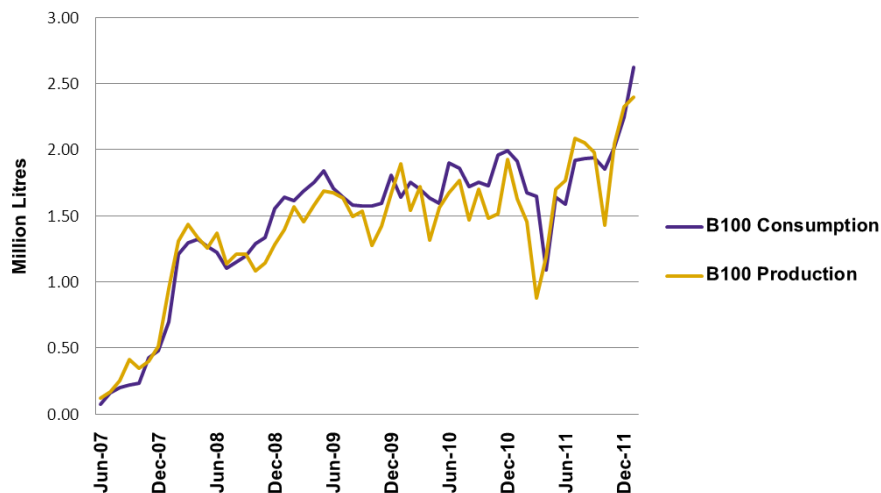
หน่วย: ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล

ที่มา: การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของ Bloomberg

รูปที่ 2: การผลิตน้ำมันไบโอดีเซล B100 และปริมาณการใช้ น้ำมันไบโอดีเซล B100 เพื่อผสมและจำหน่ายเป็นน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B5 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

หน่วย: ล้านลิตร

ที่มา: การวิเคราะห์โดย SCB EIC จากข้อมูลของกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน

โดย : ดร. ศิวาลัย วรุตม์ (sivalai.vararuth@scb.co.th)

EIC | Economic Intelligence Center